

2. 10. 2024

ID: 118612

Exekuce

Vymahatelnou pohledávkou na výživném (rodiče k nezaopatřenému dítěti) ve smyslu ustanovení § 42a odst. 1 obč. zák. je nejen výživné splatné v době rozhodnutí soudu o odpůrcí žalobě, ale i běžné výživné, jehož splatnost teprve nastane.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 1743/2024-612 ze dne 9.7.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v exekuční věci oprávněné T. T., zastoupené JUDr. M.J., advokátem se sídlem v P., proti povinným 1) P. T., 2) Z. T., zastoupené Mgr. Ing. J.B., advokátem se sídlem v P., pro vymožení výživného, o návrhu povinné 2) na částečné zastavení exekuce, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 36 EXE 2168/2019, o dovolání povinné 2) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. října 2021, č. j. 14 Co 320/2021-352, tak, že dovolání povinné 2) se zamítá.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 3, dále jen „soud prvního stupně“, dne 20. listopadu 2019, č. j. 36 EXE 2168/2019-17, pověřil vedením exekuce k vymožení pohledávky oprávněné soudního exekutora Mgr. Jakuba Effenbergera, Exekutorský úřad Kolín, dále jen „soudní exekutor“, podle vykonatelného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. srpna 2014, č. j. 0 P 198/2009-564, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. října 2016, č. j. 19 Co 28/2016-683.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 26. května 2021, č. j. 36 EXE 2168/2019-257, zamítl návrh povinné 2) na částečné zastavení exekuce. Vycházel ze skutečnosti, že bylo pravomocně rozhodnuto, že právní úkon mezi povinným 1) a povinnou 2) (dohoda o přechodu členského podílu v bytovém družstvu z otce oprávněné na jeho matku) je vůči oprávněné právně neúčinný, a proto se na majetek, jenž soudní exekutor postihl exekučním příkazem č. j. 219 EX 03000/19-202, hledí, jako by byl stále ve vlastnictví povinného 1). V řízení o odpůrcí žalobě byl prokázán úmysl povinného 1) zkrátit uspokojení pohledávky oprávněné, o němž povinná 2) věděla a byla s ním srozuměna. Námitce povinné 2), že v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2011, sp. zn. 21 Cdo 856/2011, dále jen „rozsudek sp. zn. 21 Cdo 856/2011“, mohou být předmětem exekučního řízení vedeného vůči její osobě pouze pohledávky vzniklé oprávněné do právní moci rozsudku o odpůrcí žalobě (tzn. do 10. prosince 2019), nepřisvědčil, jelikož citované rozhodnutí Nejvyššího soudu považoval za ojedinělé a vnitřně rozporné. Nadto poznamenal, že s ohledem na okolnosti případu by respektováním právního závěru vysloveného v předmětném rozhodnutí bylo posvěceno právní jednání, které je rozporné s dobrými mravy, zásadou ochrany slabší strany a zásadou zákazu zneužití práva.

K odvolání povinné 2) Městský soud v Praze, dále jen „odvolací soud“, usnesením ze dne 22. října 2021, č. j. 14 Co 320/2021-352, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Shodně jako soud prvního stupně dovodil, že rozsudek sp. zn. 21 Cdo 856/2011 na projednávanou věc nedopadá, protože byl vydán v řízení nalézacím a je rozhodnutím vnitřně rozporným a ojedinělým. S přihlédnutím ke smyslu odpůrcí žaloby a faktické realizovatelnosti práva osoby výživou oprávněné podle ustanovení § 42a odst. 4 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, dále jen „obč.

zák.", je třeba za vymahatelnou pohledávku na výživném ve smyslu § 42a odst. 1 obč. zák. považovat i běžné výživné splatné po dni rozhodnutí soudu o odpůrcí žalobě, pokud tu v době rozhodnutí o takové žalobě byl dluh na výživném a bylo tak možné pro toto běžné výživné zahájit výkon rozhodnutí (exekuci).

Druhá povinná proti usnesení odvolacího soudu podala dovolání, o němž Nejvyšší soud rozhodl usnesením ze dne 15. února 2022, č. j. 20 Cdo 16/2022-399, tak, že obě výše uvedená rozhodnutí pro rozpor s právním závěrem vysloveným v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 856/2011 zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně, vázán právním názorem Nejvyššího soudu, usnesením ze dne 14. července 2022, č. j. 36 EXE 2168/2019-452, ve znění doplňujícího usnesení téhož soudu ze dne 1. srpna 2022, č. j. 36 EXE 2168/2019-458, částečně zastavil exekuci ve vztahu k 2) povinné pro dluh na výživném splatný po dni 10. prosince 2021.

K odvolání oprávněné a povinné 2) odvolací soud usnesením ze dne 18. listopadu 2022, č. j. 14 Co 336/2022-516, 14 Co 337/2022, změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že exekuci vůči povinné 2) částečně zastavil pro dluh na výživném splatný po dni 10. prosince 2019.

Oprávněná usnesení odvolacího soudu napadla dovoláním, které Nejvyšší soud usnesením ze dne 18. dubna 2023, č. j. 20 Cdo 1086/2023-562, odmítl jako nepřijatelné, neboť neshledal důvod odchýlit se od stávajícího výkladu ustanovení § 42a odst. 4 obč. zák. uvedeném v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 856/2011.

Oprávněná usnesení odvolacího soudu, jakož i ostatní rozhodnutí vydaná v její neprospěch, napadla ústavní stížností. Ústavní soud nálezem ze dne 20. března 2024, sp. zn. III. ÚS 1200/23, zrušil předmětná usnesení soudů všech stupňů včetně kasačního usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2022, č. j. 20 Cdo 16/2022-399, jelikož jimi bylo porušeno právo stěžovatelky na rodinný život a na péči o děti podle čl. 32 odst. 4 a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud dovodil, že výše popsany výklad ustanovení § 42a obč. zák. ve vztahu k pohledávce na výživném (rodiče k nezaopatřenému dítěti) koliduje se samotnou koncepcí vyživovací povinnosti a péče o (nezaopatřené) dítě a ve svém důsledku po nezaopatřeném dítěti požaduje, aby opětovně podávalo odpůrcí žaloby pro nově dospělé dávky, čímž je rovněž neúměrně v rozporu se zásadou procesní ekonomie zatěžována soudní soustava. Nezaopatřené dítě je navíc limitováno tříletou lhůtou podle ustanovení § 42a odst. 2 obč. zák., po jejímž uplynutí by se již nemohlo domoci teprve v budoucnu splatných dávek, byť by úmysl dlužníka zkrátit svého věřitele byl konstatován v dřívějším rozhodnutí o odpůrcí žalobě o tehdy splatných dávkách výživného.

Za popsaneho stavu Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání 2) povinné projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. ledna 2022 (srov. část první čl. II bod 1 zákona č. [286/2021](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“, v tříčlenném senátu, jemuž byla věc přidělena podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu (srov. usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 2023, sp. zn. 31 Cdo 1468/2023), a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. (dovolacím soudem vyřešená právní otázka má být posouzena jinak), přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Ze spisu vyplývá, že oprávněná podala exekuční návrh dne 7. listopadu 2019 pro svou vykonatelnou pohledávku na výživném priznanou opatrovníckým soudem (rozsudek tohoto soudu byl potvrzen i

odvolacím soudem). První povinný (otec oprávněné) uzavřel s druhou povinnou (jeho matkou a babičkou oprávněné) dne 2. listopadu 2010 dohodu o převodu svých členských práv a povinností v bytovém družstvu. Rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 23. května 2019, č. j. 11 C 123/2012-318, který byl potvrzen rozsudkem odvolacího soudu ze dne 13. listopadu 2019, č. j. 19 Co 315/2019-363, bylo určeno, že tato dohoda je vůči oprávněné právně neúčinná. Soudy v řízení o odpůrcí žalobě zjistily, že druhá povinná o úmyslu prvního povinného zkrátit věřitele věděla a byla s ním srozuměna. Soudní exekutor usnesením ze dne 6. ledna 2020, č. j. 219 EX 03000/19-201, jenž bylo potvrzeno usnesením odvolacího soudu ze dne 23. března 2020, č. j. 14 Co 70/2020-250, rozhodl, že namísto prvního povinného bude v řízení nadále pokračováno s druhou povinnou v rozsahu provedení exekuce postižením předmětného členského podílu v bytovém družstvu. Soudní exekutor exekučním příkazem ze dne 6. ledna 2020, č. j. 219 EX 03000/19-202, rozhodl o provedení exekuce postižením účasti druhé povinné v uvedeném družstvu.

Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 856/2011 rozhodoval za situace, kdy se žalobci domáhali odpůrcí žalobou, že je vůči nim právně neúčinná darovací smlouva, již jejich otec, který je na základě pravomocného rozsudku soudu prvního stupně potvrzeného odvolacím soudem povinen platit oběma žalobcům výživné, převedl svůj jediný exekučně vymahatelný majetek (vlastnické právo k bytové jednotce) na svou matku (jejich babičku). Ta o vyživovací povinnosti svého syna vůči žalobcům věděla, jakož i o jeho majetkových poměrech. V době rozhodování o odpůrcí žalobě otec svůj dluh na výživném zcela uhradil. Nejvyšší soud zde vysvětlil, že předpokladem odporovatelnosti (úspěchu odpůrcí žaloby) je úmysl dlužníka svým jednáním zkrátit jakékoliv pohledávky věřitele, aniž by bylo rozhodné, zda šlo o pohledávku splatnou či nesplatnou, popřípadě budoucí, nebo zda pohledávka byla vymahatelnou. Požadavek, aby byla ve smyslu ustanovení § 42a odst. 1 obč. zák. pohledávka věřitele vymahatelná, se vztahuje až aktivní věcné legitimaci, jinými slovy (v tomto případě) v jakém rozsahu může být věřitel v řízení o odpůrcí žalobě úspěšný. Nejvyšší soud se tak zabýval tím, zda nejpozději v době rozhodování soudu o odpůrcí žalobě tu byla splatná pohledávka na výživném (nehledě na to, zda již, splněním nebo jinak, zanikla) a doplnil, že věřitel se nařízením výkonu rozhodnutí (exekuce) může domáhat postižení toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovu majetku vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn, jen k uspokojení své pohledávky (přiznané exekučním titulem) nejvýše v rozsahu, v jakém byla vymahatelnou (u opěťujícího se plnění splatnou) v okamžiku rozhodnutí soudu o odpůrcí žalobě.

Jelikož výše popsané skutkové okolnosti v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 856/2011 jsou téměř totožné s nyní projednávanou věcí, přičemž není podstatné, že zde jde o věc exekuční, neboť v obou případech se posuzují účinky rozhodnutí o odpůrcí žalobě pro rozsah vymáhání pohledávky představované opěťujícím se plněním (výživného), je třeba se v souladu se závazným právním názorem Ústavního soudu vysloveným v nález ze dne 20. března 2024, sp. zn. III. ÚS 1200/23, od stávajícího shora vymezeného závěru odchýlit. Vymahatelnou pohledávkou na výživném (rodiče k nezaopatřenému dítěti) ve smyslu ustanovení § 42a odst. 1 obč. zák. je nejen výživné splatné v době rozhodnutí soudu o odpůrcí žalobě, ale i běžné výživné, jehož splatnost teprve nastane.

S ohledem na shora uvedené proto Nejvyšší soud dovolání povinné 2) podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)